

Stödmottagare	Göteborgs universitet/ Tjärnö marinbiologiska laboratorium
Projektnamn	Utveckling av Tjärnö Innovationssystem
Projektperiod	2006-01-01 - 2007-04-30
Dnr	

Sammanfattning av projektet:

Det övergripande målet med projektet TIS - Tjärnö Innovationssystem under 2006 - april 2007 har varit att utveckla ett organisationsförslag för ett framtida maritimt innovationssystem inom Västra Götalandsregionen (VGR). Ett innovationssystem som kopplar till verksamheten vid Tjärnö marinbiologiska laboratorium (TMBL) liksom till övriga marin forskning vid Göteborgs universitet (GU) och vid Kristinebergs marina forskningsstation (KMF). Målsättningen har också varit att arbeta vidare med de idéprojekt som funnits sedan tidigare projekt samt att fånga upp nya.

Samtliga mål är uppfyllda. Ett organisationsförslag föreligger och kommer att behandlas av Göteborgs universitet och Västra Götalandsregionen under 2007. Förslaget är väl förankrat bland flertalet marina/maritima aktörer i regionen. Flera av regionens organisationer för innovationsstöd har också bidragit aktivt till utformningen av förslaget.

I dagsläget arbetar TIS med 10 idéprojekt, varav hälften initerats av företag och hälften av forskare. Medverkande företag och forskare kommer från hela Bohuslän liksom från Göteborg och Trollhättan. Några företag respektive forskare har sin hemvist i Stockholm, Lund och Uppsala, liksom även i Danmark och Norge. Ett samarbete har också inletts med innovationsaktörer i Storbritannien. Verksamheten inom TIS står sig väl i jämförelse med regionens 12 inkubatorer. De behandlar 30 - 40 idéer per år och inkubator, varav det antas i genomsnitt 10 idéer per år. Totalt sett har TIS utvärderat drygt 30 idéer under projektperioden och antagit 10 st. Sex av TIS 10 idéer har konkurrerat om finansiering från VINNOVA och Innovationsbron Väst och samtliga har varit framgångsrika. Jämförelsen visar att det sannolikt finns ett tillräckligt flöde av idéer som håller en hög kvalitet inom den maritima sektorn och att det bör vara intressant att gå vidare med utveckling av ett långsiktigt maritimt innovationssystem. Övriga jämförelser är svåra att göra då TIS ambition och organisation inte har varit att utveckla en ren inkubatorsverksamhet utan haft en bredare ansats. Verksamheten inom TIS har heller inte marknadsförts i någon större utsträckning, då det varit ett pilotprojekt med en kort tidshorisont.

Två nya företag har bildats under projektperioden, Ostrea Sverige AB och VioGard AB. I dagsläget arbetar 2 personer på Ostrea Sverige AB, men på sikt kommer verksamheten att skapa ett 20-tal arbetstillfällen utefter kusten.

Verksamheten inom TIS och TMBL har mer än väl uppfyllt indikatormålen vad gäller antalet arbetstillfällen. Totalt har 13 (38% kvinnliga) nya och bevarade arbetstillfällen (årsarbeten) skapats inom projektperioden. Detta är mer än dubbelt så många som förväntat enligt beslutet. Vad som är intressant är att flera arbetstillfällen tillkommit just som en effekt av samverkan mellan företag och forskare. Ett arbetstillfälle är resultatet av interregional samverkan mellan TIS och Inkubator Halden vilket ledde till att vi kunde förmedla en svensk medföljande partner ett fast arbete på ett företag i Norge. Det medförde att den familjen kunde flytta permanent till Strömstad. Ett företag inom miljöanalys har aviserat intresse för att utveckla en biologisk enhet inom företaget vilket kommer att leda till ytterligare 3-5 personer kan anställas på sikt.

38 företag (18 inom Fyrbodalsregionen) i TIS nätverk samverkar med forskare inom Göteborgs universitet (TMBL) och vid Kristinebergs marina forskningsstation. 47% av företagen kommer från Fyrbodalsområdet, 24% från övriga Västra Götaland, 16% från övriga Sverige och 13 % från andra länder, framför allt Norge. Denna geografiska bredd visar att det finns intresse för TIS verksamhet även utanför Fyrbodalsregionen. Det är därför viktigt att TIS i en framtida organisation öppnar för att företag utanför VGR får möjlighet att komma i kontakt med TIS och med forskare inom VGR för att kunna utveckla sina idéer. Genom sitt breda kontaktnät kan TIS också fylla en funktion för företag inom VGR som behöver komma i kontakt med marin kompetens på universitet och högskolor utanför regionen.

TIS har haft ambitionen att ha en processinriktad arbetsmetod. Det innebär att forskare och företag aktivt involverats i utvecklingen av TIS, och därmed kunnat återkoppla sina upplevelser av det stöd TIS erbjuder. Följande framgångsfaktorer identifierades: Inom TIS finns det kunskap om inriktning och villkor för marin forskning och marina/maritima näringar. Det finns en närhet till verksamheten och tillgång till ett brett nätverk. Andra faktorer av betydelse är förmågan att kunna kommunicera mellan olika sektorer, att vara nyfikenhet och prestigelöshet i möten med människor och att vara resultatfokuserad. För att lyckas med denna satsning på längre sikt krävs dessutom en långiktig satsning i organisation och finansiering.

Projektet har varit ett samarbetsprojekt mellan Tjärnö marinbiologiska laboratorium, Göteborgs universitets Forsknings- och Innovationsservice och Holdingbolaget vid Göteborgs universitet AB. Till projektet har också en referensgrupp varit knuten. Referensgruppen har bestått av Elsie Hellström, Fyrbodals kommunalförbund, Gunnar Mellander, Näringslivssamverkan norra Bohuslän, Ulla Olsson, Fiskekommunerna, och vid vissa tillfällen även Stefan Hjalmarsson, Innovation Väst, ALMI.

TIS skall vara ett komplement till övriga aktörer med särskilt fokus på innovationer med marin- och kustnära anknytning. En viktig slutsats är också att en satsning på TIS måste vara långsiktig och att relativt stora insatser bör göras redan från början. De innovationer man tar sig an kräver oftast lång tid att etablera på en kommersiell marknad, inte minst gäller det forskaridéer. Det betyder att stödsystemet också måste ha uthållighet. Genom samtal med andra aktörer och studier av vad andra arbetar med och hur de arbetar, har vi kommit fram till den modell och organisationstillhörighet för TIS som nu presenteras. En koppling till Göteborgs universitet med en framtida marin profil, underlättar för TIS att få en bredare genomslagskraft och att öka kontakterna mellan akademi och näringsliv. En integrering med universitetets befintliga innovationsservice ger samordningsvinster. En organisation med olika kompetenser och med geografisk utspridd placering ger dessutom möjligheter till en bred regional insats för marina innovationer.

Bakgrund, utgångsläge, målgrupp:

Tjärnö marinbiologiska laboratorium (TMBL) vid Göteborgs universitet, har sedan 1996 utvecklats till ett internationellt erkänt forsknings- och kunskapscentrum och idag är ett regionalt Centre of Excellence i marin biologi. Genom Tjärnö Centre of Excellence (TCE) har en mötesplats skapats där akademien möter omvärlden på ett interaktivt och dynamiskt sätt. I NUTEKs halvtidsutvärdering av Mål 2001 - 2006 lyftes Tjärnö Centre of Excellence fram som ett framgångsrikt exempel på hur universitetet samverkar med näringslivet, och projektet omnämns i NUTEKs rapport "Med näringslivet i fokus" (Infonr 010-2004) som ett av de fem mest dynamiska projekten i Sverige. Som en direkt effekt av verksamheten har under dessa år närmare ett 100-tal årsarbeten kunnat bibehållas eller skapas i regionen. Verksamheten har under åren finansierats av bland andra Västra Götalandsregionen och EUs regionala strukturfonder, Mål 5b Västra och Mål 2 Västra. Denna långsiktiga satsning har nu skapat förutsättningarna för att ta nästa steg, att koppla ett marint innovationssystem till verksamheten.

TMBL medverkar idag i företagsutveckling för ökad konkurrenskraft inom befintliga näringar som bl.a. fiske, vattenbruk, miljöanalys, turism, media, varvs- och rederinäringen, livsmedelsindustrin, m m, samtidigt som TMBL bidrar till skapandet av nya företagsbildningar och avknoppningar inom kemisk ekologi, bioteknik, biohydrodynamik och läromedelsutveckling. Mellan 40 och 60 företag per år har kontakt eller samarbete med forskare verksamma vid TMBL. Hälften av företagen kommer från Västra Götalandsregionen, 25% från resten av Sverige och 25% är utländska företag. Av dessa är ungefär hälften norska företag varav merparten återfinns i närregionen på den norska sidan. Detta indikerar att det finns ett intresse bland västsvenska och norska företag för verksamheten, men också att den kompetens som finns vid TMBL är intressant även ur ett nationellt och internationellt perspektiv. Ur detta finns förutsättningar för att utveckla en motor i en långsiktig och innovativ näringslivs- och samhällsutveckling med fokus på det marina området.

TMBL har tillsammans med Holdingbolaget vid Göteborgs universitet och Göteborgs universitets Forsknings- och Innovationservice, samt övriga aktörer inom det regionala innovationssystemet identifierat och formulerat ett behov av ett utbyggt stödsystem för företagsidéer inom det marina området. Flera egna och externa utredningar har gjorts under de senaste åren som pekar på möjligheten att etablera ett innovationssystem kopplat till TMBL. Projektet har genomförts i två faser vilka har finansierats genom medel från EU-strukturfond Mål 2 Västra, Västra Götalandsregionen, Göteborgs universitet, Holdingbolaget vid Göteborgs universitet AB, Interreg III A, Innovationsbron Väst AB, Fyrbodals kommunalförbund, kommunerna i N. Bohuslän samt enskilda och företags arbetsinsatser.

Ett marint innovationssystem vänder sig till forskare, doktorander och studenter inom marina forskningsinstitutioner och institut på västkusten, samt mot företag och entreprenörer/innovatörer utanför akademien med idéer, och där en kontakt med akademien kan lyfta idén, ge den en högre kvalitet och bättre konkurrenskraft. Exempel på marina / maritima företag återfinns inom branscher som bioteknik, rederi- och varvsnäring, färgtillverkning, IT och mjukvaruutveckling, marin teknik, miljövärdering och miljöanalys, besöksnäring och turism.

Syfte och mål:**Syfte**

Syftet är att utveckla ett marint innovationssystem kopplat till TMBL, samt att verka för en fortsatt utveckling av TMBL som ett regionalt kunskapscentrum av internationell klass för regionens näringsliv, myndigheter och beslutsfattare. Företag och idéer med högt kunskapsinnehåll som relaterar till den marina och kustnära miljön ska kunna utvecklas bättre för en högre tillväxt i regionen.

Mål

Det övergripande målet med att utveckla och att etablera ett innovationssystem kopplat till Tjärnö marinbiologiska laboratorium (TMBL), Göteborgs universitet, är att fler idéer med marin anknytning ska kunna utvecklas:

- A. till framgångsrika företag i regionen
- B. framgångsrikt inom företag i regionen

De mer konkreta målen för 2006 var att:

1. ta fram beslutsunderlag för framtida organisering till intressenter som önskar ta ett långsiktigt resursmässigt och finansiellt ansvar för Tjärnö Innovationssystem etablerade verksamhet.
2. att arbeta vidare med 5 - 8 idéer inklusive de idéer som vi redan idag arbetar med
3. utveckla konceptet Marint innovationssystem tillsammans med övriga aktörer inom den marina sektorn i regionen, samt med regionens regionala inkubatorskompetenssamverkan.
4. utveckla ett interregionalt samarbete med Høgskolan i Østfold och Halden Inkubator.
5. Delta i och ta initiativ till tvärssektoriella projekt för utveckling av gamla och nya näringar.

Måluppfyllelse:

Det övergripande målsättningen med projektet var att utveckla och etablera ett innovationssystem kopplat till TMBL, med de mer konkreta målsättningarna att

Mål 1. Ta fram beslutsunderlag för framtida organisation, till intressenter i TIS

Mål 2. Utveckla 5 - 8 idéer inklusive de som TIS arbetade med under 2005.

Mål 3. Utveckla konceptet Marint innovationssystem tillsammans med övriga aktörer inom den marina sektorn i regionen.

Mål 4. Utveckla ett interregionalt samarbete med Inkubator Halden.

Beslutsunderlag för framtida organisation för TIS.

Under projektets gång har huvudintressenterna identifierats som Strömstads och Lysekils kommuner, Kommunförbundet Fyrbodol, Västra Götalandsregionen och Göteborgs universitet. Rapporten "TIS - ett marint innovationssystem. Ett förslag till organisation för etablering av ett nationellt system för utveckling av maritima innovationer med säte i Västra Götaland.", bifogas, se bilaga 1. En arbetsgrupp kommer att tillsättas under 2007 för att utveckla det marina innovationssystemet inom ramen för Göteborgs universitet. Därmed får vi anse att vårt uppdrag inom ramen för detta projekt är fullgjort.

Marin idéutveckling

I dagsläget finns 10 idéer inom TIS verksamhet, varav fem kommer från företag och fem från forskare, se bilaga 2. Sex av idéerna har konkurrerat om finansiering inom det innovationsstöd som finns att söka från VINNOVA och Innovationsbron Väst och alla har varit framgångsrika. Samarbetet med både företag och forskare har gått bra och återkopplingen har bidragit på ett positivt sätt till utvecklingen av TIS. Speciellt har samarbetet med Ostrea Sverige AB och deras insats bidragit till utveckling och analys av alla delar i TIS verksamhetsområden. Framgångsfaktorer tror vi är TIS närhet både till företagen och till forskarvärlden. Inom TIS finns nu god kompetens om bägge världar och vi har utvecklat en god förmåga att kunna kommunicera med dessa. TIS har också utvecklat ett mycket brett kontaktnät. Vi märker ett ökande intresse från både näringsliv och forskarsamhället för verksamheten.

En jämförelse med de 12 inkubatorerna inom det västsvenska inkubatorsnätverket visar att de behandlar 30 - 40 idéer per år och inkubator, varav det antas i genomsnitt 10 idéer per år. Totalt sett har TIS "utvärderat" drygt 30 idéer under projektperioden och "antagit" 10 st. Jämförelsen indikerar att det sannolikt finns tillräckligt flöde av idéer inom den marina sektorn för att det ska vara intressant att gå vidare med att utveckla ett marint innovationssystem. Övriga jämförelser är svåra att göra då TIS ambition och organisation inte har varit att utveckla en ren inkubatorsverksamhet utan haft en bredare ansats. De case som TIS arbetat med fungerar väl som test-case för en framtida utvidgad verksamhet och det nätverk som byggts upp och den förankring som sker bidrar också till utvecklingen.

Vi bifogar också kommentarer från flera av de idébärare som vi arbetat med under den här tiden, se bilaga 3.

Vi anser därmed att även detta mål är uppfyllt.

Regional förankring

En stor del av projekttiden har använts till förankringsarbete. Vi har varit i kontakt med och fått input från flertalet av de marina aktörer som finns inom regionen, se bilaga 4. De har alla uttryckt ett stort stöd för tanken att utveckla ett Marint innovationssystem. Flertalet av dessa har också lagt ner stor möda på att bidra till förslaget för fortsatt organisation.

En tät samverkan finns också med Innovatum Trollhättan med vilka vi bedrivit flera gemensamma projekt, och avser att för 2007/08 utveckla ett nytt samarbetsprojekt inom visualisering tillsammans med företag i Fyrbodalsområdet och med Högskolan Väst.

Vi anser att vårt uppdrag inom ramen för detta projekt är fullgjort.

Interregional och internationell samverkan

En målsättning var att utveckla samarbetet med Halden Inkubator under projektperioden. Kontakten upprätthålls och vi håller varandra informerade om varandras aktiviteter. Även Innovatum Trollhättan ingår i dessa samtal. Tillsammans har vi bidragit till att 1 arbetstillfälle skapades på TietoEnator i Halden. Vi avvaktar framtida finansieringsmöjligheter genom de kommande Interregprogrammen.

Under projektperioden har TIS också varit i kontakt med Akvaforsk AS i Norge och Dansk Skaldyrcenter i Danmark och diskuterat framtida samarbeten gällande marina innovationssystem. TIS är också inbjuden att delta i en ansökan om KASK-projekt med Lysekils kommun som drivande svensk partner. Målsättningen för TIS är att utveckla samarbeten mellan de marina innovationssystem som finns hos de norska och danska parterna. Även här avvaktar vi kommande utlysningar inom Interreg.

Under februari genomfördes en studieresa till SAMS, Scottish Academy of Marine Science, Dunstaffnage Marine Laboratory, Oban, och PMSP, Plymouth Marine Science Partnership som inkluderar Plymouth University, Plymouth Marine Laboratory, Marine Biological Association, SAHFOS and National Marine Aquarium. Målsättningen var att studera de marina innovationssystem som de bägge organisationerna byggt upp. Intrycken från resan redovisas i bilaga 5. Som ett resultat av det besöket deltar nu TIS som en av 19 partners i en ansökan till EUs 7 ramprogram, EMSAC - European Marine Science Application Consortium. Målsättningen är att skapa förutsättningar att utveckla långsiktiga samarbeten och investeringar mellan marin industri och marina forskningsinstitutioner för att stärka och utveckla ett marint näringsliv i Europa.

Vi anser därmed att även detta mål är uppfyllt.

Indikatorer

Arbetsstillfällena

Verksamheten vid TIS och TMBL har mer än väl uppfyllt indikatormålen vad gäller antalet nya och bevarade arbetsstillfällena. Vad som är intressant är att många arbetsstillfällena kommit till just som en effekt av samverkan mellan företag och forskare. Ett av företagen, Marin mätteknik AB, har indikerat att de planerar att utveckla en biologisk enhet vid företaget. Det skulle innebära 3 - 5 nya arbetsstillfällena på sikt. Ostrea Sverige AB kommer att behöva 3 - 5 personer när kläckeriet väl är på plats, och på sikt kommer fler än 20 personer att behövas för att bedriva vidareodling av ostron. Om Kosters nationalpark blir verklighet om några år, kommer det att finnas utvecklingsmöjligheter för företag inom upplevelseindustrin, miljöövervakning och miljöanalys som samtliga kommer att ha behov av kompetent arbetskraft alternativt tillgång till kompetens inom universitetet. Flera av de utvecklingsprojekt som arbetat med miljövänliga alternativ till båtbottnfärger har kommit en bra bit på väg mot en kommersiell produkt.

Nya företag

2 nya företag har bildats under 2006, Ostrea Sverige AB och Viogard AB. 3 av de projekt som finns kopplade till TIS har ambitionen att utvecklas till företag.

Företag inom nätverk eller samverkansprojekt

Ambitionen var att nå 20 företag totalt inom Fyrbodalsområdet under projektperioden. Vi har med 18 st varav 7 med vad vi vet kvinnligt ägande eller ledning. Totalt har vi samverkan i någon form med 38 företag. 47% av företagen kommer alltså från Fyrbodalsområdet, 24% från övriga Västra Götaland, 16% från övriga Sverige och 13 % från andra länder, framför allt Norge. Denna geografiska bredd visar att det finns intresse för TIS verksamhet även utanför Fyrbodalsregionen. Det är därför viktigt att TIS i en framtida organisation öppnar för att företag utanför VGR får möjlighet att komma i kontakt med TIS och med forskare inom VGR för att kunna utveckla sina idéer. Genom TIS breda kontaktnät kan TIS också fylla en funktion för företag inom VGR som behöver komma i kontakt med marin kompetens på universitet och högskolor utanför regionen. Vi anser att vi väl uppfyllt målen vad gäller indikatorer.

Skriv in projektets indikatorer nedan:	Enligt beslut		Utfall (ackumulerat)	
	M	K	M	K
1. Nya arbetsstillfällena	M 2	K 3	M 5	K 4
2. Bevarade arbetsstillfällena	M 1	K 1	M 3	K 1
3. Nya företag	M 0	K 1	M 1	K 1
4. Företag i projekt inom forskning och teknisk utveckling	M 2	K 1	M 5	K 3
5. Företag som deltar i miljöprojekt	M 1	K 1	M 5	K 2
6. Företag i nätverks- eller samverkansprojekt	M 15	K 5	M 26	K 12

Ange vilka företag och/eller arbetstillfällen som avses ovan:

Här följer en summering och uppdatering av de arbetstillfällen som redovisats under projektiden 060101 - 070430.

Nya at:

5 M och 4 K, varav 3 M och 1 K inom privata företag.

Privata företag:

2 M at - Ostrea Sverige AB

1 M at - TietoEnator, Halden (detta at kunde förmedlas tack vare den kontakt TIS har med Halden Inkubator)

1 K at - Marin Mätteknik AB

Offentlig sektor:

1 K at - Fiskeriverket

1 K at - Strömstads kommun

1 M at - Göteborgs universitet, finansierad av Ekomarine AB

1 M at - Göteborgs universitet, finansierad av Carl och Lilly Lamm's Stiftelse

1 K at - Göteborgs universitet, finansierad av Artdatabanken

1 M at - Göteborgs universitet, finansierad inom Plattformen för Marin kemisk ekologi - MARICE

Bevarade at:

Privata företag:

1 M at - Nordic Shell AB

Offentlig sektor:

1 M at - Fiskeriverket

1 K at - Göteborgs universitet, finansierad av Fiskeriverket

1 K at - Göteborgs universitet, finansierad av Statoil

Nya företag:

1. Ostrea Sverige AB, Koster
2. VioGard AB, Uppsala (med delägare från TMBL)

3 av projekten i "förinkubatorn" har som ambition att bilda företag inom en inte allt för avlägsen framtid.

Företag i projekt inom FoTU:

1. Nordic Shell Produktion AB, Lysekil, odling av musslor, avgiftning o kvalitetssäkring
2. Marine Mätteknik AB, Göteborg, samarbete i projekt Kosterhavet
3. Ekomarine AB, Stockholm, utveckling av båtottenfärger
4. I-Tech AB*, Göteborg/Strömstad, utveckling av båtottenfärger inom MISTRA-programmet New Marine Paint
5. Scanfjord AB, Mollösund, odling av musslor, avgiftning, restavfallshantering
6. Innovatum AB, Trollhättan, samarbete i projektet ViMaKoster och Liv i vatten
7. GU Holding, Holdingbolaget vid Göteborgs universitet *, samarbete kring utveckling av marina innovationssystem
8. Statoil*, biomonitoring av kallvattenskoraller

Varav 4 stycken inom Fyrbodalen: Nordic Shell Produktion AB, I-Tech AB (delägare bosatt i Fyrbodalen), Scanfjord AB och Innovatum AB. 3 stycken företag redovisas som företag med kvinnliga ägare/ledning/styrelse *. I Tech AB, GU Holding och Statoil. GU Holding har en kvinnlig VD och det finns kvinnor med bland ägarna. Bland I Tech ABs ägare finns också kvinnor och en av dem var tidigare bosatt i Fyrbodalsregionen men har nu flyttat till Orust. I styrelsen för huvudkoncernen Statoil finns kvinnor representerade.

Företag i som deltar i miljöprojekt:

Samtliga ovan redovisade företag deltar i miljöprojekt utom GU Holding som deltar i utveckling av innovationssystem.

Företag inom nätverk eller samverkansprojekt (obs att företag i projekt inom FoTU är inkluderade i listan):

Totalt antal företag: 38 st, varav 12 st med kvinnligt ägande eller ledning (*). Företagen fördelar sig geografiskt enligt nedan.

Fyrbodalen (18 st/7*) 47%

1. Echometis Bild & Text, Strömstad *
2. Ekografen, Strömstad *
3. Engagera, Strömstad *
4. Innovatum AB, Trollhättan

9(12)

5. I-Tech AB, Göteborg/Strömstad *
6. Kompetenscentrum i Kungshamn, Sotenäs
7. Koster Trädgårdar, Koster *
8. Kostermusslan, Koster
9. Mind Bender, Trollhättan
10. Nordic Shell Production AB, Lysekil
11. Ostrea Sverige AB, Koster *
12. Philip Davies Digital Computing, Koster
13. Pixcode AB, Trollhättan
14. Rännstensfilm, Trollhättan
15. Rökeriet i Strömstad, Strömstad *
16. Thalassoinstrument, Strömstad
17. Tångbrödsspecialisten, Grebbestad
18. Väst kustfiskarnas Service AB och SD-distriktet

VGR (9st /3*) 24%

19. Chalmers Industriteknik AB, Göteborg
20. Holdingbolaget vid Göteborgs universitet AB, Göteborg *
21. Lindblad Konsult HB, Göteborg
22. Livsmedel i Väst AB, Göteborg *
23. Marin Mätteknik AB, Göteborg
24. Scanfjord AB, Mollösund
25. Sjöfartsmuseumets akvarium, Göteborg *
26. Swedish Oyster Company AB, Stenungssund *
27. Zetterberg Konsult AB, Göteborg

Sverige (6 st /0*) 16%

28. Ekomarine AB, Stockholm
29. LinoTech AB, Uppsala
30. Ragnar Winberg, Helsingborg
31. Vallberga Lantmän ek. för, Vallberga
32. Vindkompaniet, Mörbylånga
33. Viogard AB, Uppsala

Internationella (5 st /1*) 13%

34. Akvaforsk AS, Norge
35. Dansk Skaldyrcenter AS, Danmark
36. Inkubator Halden AS, Norge
37. PML Applications Ltd, Plymouth, UK
38. Statoil, Norge *

Andel företag med kvinnligt ägande/ledning kan vara underskattad då det inte alltid framgår om det finns kvinnliga ägare/delägare eller styrelseledamöter.

Hur har projektet utvecklats jämfört med uppgjord plan (budget, aktiviteten, mål)?

Projektet TIS har följt budget, samtliga planerade aktiviteter har genomförts och målen, liksom indikatormålen, är uppfyllda. TIS börjar bli ett etablerat begrepp i flera sammanhang, och det finns ett ökande intresse från både näringsliv och forskarsamhället för verksamheten. De projekt som TIS arbetar med fungerar väl som test-projekt för en framtida utvidgad verksamhet och det nätverk som byggs upp och den förankring som sker bidrar också till utvecklingen.

10(12)

Aktivitet (se ansökan)	Startdatum (se ansökan)	Slutdatum (se ansökan)	Periodens kostnad	Total kostnad
Utveckling av ett innovationssystem kopplat till TMBL	060101	070431		1 910 000
Utvärdering och slutredovisning				
Summa				1 845 724

Sidoeffekter:

Utvecklingen av Tjärnö marinbiologiska laboratorium (TMBL) till ett innovativt forsknings- och kunskapscentrum för med sig att det blir en attraktiv arbetsplats för högskoleutbildade människor. Vi upplever också ett ökande intresse för att utnyttja infrastrukturen och den kreativa miljön för möten mellan människor.

En ökad kontakt mellan företag och forskare medför att företagen får en ökad insikt om vetenskaplig metodik för att kunna prova och utveckla produkter och en ökad miljömedvetenhet. Erfarenheterna från samarbetet har TMBL kunnat vidrefodra in till universitetet vilket bidragit bl.a. till en bredare diskussion inom Naturvetenskapliga fakulteten om hur universitetet kan utveckla samverkan med företag och myndigheter. Verksamheten har också bidragit till att öka intresset hos kustkommunerna, framför allt Strömstad och Lysekil, för en utveckling av ett marint näringsliv.

Horisontella mål. Har alla aktiviteter enligt beslut genomförts? Om inte, ange vilka och varför. Vad har de genomförda aktiviteterna resulterat i?

De projekt vi är engagerade i har en målsättning att gynna miljön utan att påverka miljön negativt. Under året har vi inom TIS arbetat med ett 10-tal idéer från såväl forskare inom akademien som företag. Idéerna har genomgående en hög miljörelevans.

I två av de 10 projekten som TIS har arbetat med är idébärarna kvinnor, och i ett tredje projekt är den forskande samarbetspartnern kvinna. Under redovisningsperioden har kontakt också tagits med kvinnliga företagare för att diskutera erfarenheter som är specifikt kopplade till att de är kvinnliga företagare. 39% av de företag inom Fyrbodalsområdet som finns med i TIS / TMBL nätverk har kvinnligt ägande eller ledarskap.

Hur har projektet genomförts - metod, organisation mm:

TIS har haft ambitionen att ha en processinriktad arbetsmetod. Det innebär att vi har aktivt involverat de forskare och företag som tagit del av TIS tjänster i utvecklingen av TIS. Vi har kontinuerligt bett om återkoppling från våra idébärare och intressenter om hur de upplever det stöd vi erbjudit och hur vi kan utveckla det ytterligare.

Vi har fokuserat på att överbrygga eventuella hinder i kommunikationen som kan uppstå när olika kulturer och "språk" möter varandra. Vi har funnits med när TIS idébärare mött andra aktörer inom innovationssystemet. Vi har också antagit ett holistiskt angreppssätt, dvs försökt att sätta oss in i hela processen och vilka konsekvenser olika åtgärder kan ge även på längre sikt.

Projektledningsgrupp

- Eva Marie Rödström, projektledare
- Kerstin Hindrum, näringslivssekreterare
- Lars Hagström, administrativ chef - kontaktperson för ekonomi/administration
- Maria Leisborn, sekreterare

Projektledningen haft fem möten för att följa verksamhet och ekonomiutvecklingen.

Referensgrupp

- Klementina Österberg, GU Holding
- Niklas Fernqvist, GUF
- Ulla Olsson, Fiskekommunerna
- Elsie Hellström, Fyrbodals kommunalförbund
- Gunnar Mellander, Näringslivssamverkan norra Bohuslän

TIS har haft 4 möten med referensgruppen under projektet, samt löpande kontakt via telefon och e-post.

Resultatredovisning och kontakt med Mål 2 sekretariatet och Västra Götalandsregionens Regionalutvecklingsenhet.

- Under perioden har 5 kvartalsrapporter skickats in till Mål 2 sekretariatet.
- Halvtidsutvärdering av TIS, Hans-Åke Persson, Västra Götalandsregionen och Sofia Pettersson från Länsstyrelsen i Örebro, samt löpande kontakt med Mål 2 sekretariatet i Örebro via telefon och e-post.
- Tre möten under året med VGR för avstämning av verksamheten inom TCE3 och utvecklingen av TIS.
- Beslutsgruppen för Mål 2 Västra har förlagt ett av sina beslutsmöten till Tjärnö, och TMBL och TIS verksamhet och resultat presenteras.

Utvärdering.

2005 gjorde DG Regio en utvärdering av ERDFs (Europeiska regionutvecklingsfonden) bidrag till utveckling forskning, teknisk utveckling och innovationer, för att finna och visa på goda exempel som kan fungera som förebilder för framtida satsningar. Tjärnö Centre of Excellence fanns med som ett av fem svenska exempel.

2007 gör DG Regio en ny utvärdering och även denna gång finns Tjärnö Centre of Excellence/TIS- Tjärnä Innovation System med som ett av sex goda exempel i Sverige. Totalt har 60 exempel valts ut inom EU. Annelie Helmersdotter Eriksson från Faugert & Co Utvärderingar AB gör utvärdering av Tjärnö Centre of Excellence och TIS.

Långsiktighet. Kommer projektet att leva vidare? I så fall i vilken form och hur kommer verksamheten att finansieras:

Under projektets gång har huvudintressenterna identifierats som Strömstads och Lysekils kommuner, Kommunförbundet Fyrbodals, Västra Götalandsregionen och Göteborgs universitet. Under 2007 kommer en arbetsgrupp med representanter från Göteborgs universitet och Västra götalandregionen att tillsättas för att utveckla det marina innovationssystemet inom ramen Göteborgs universitet. Till arbetsgruppen kommer en referensgrupp med representation från Fyrbodals och kustkommunerna att knytas.

Exempel på hur det offentliggjorts att projektet erhållit stöd från EU: (Broschyrer, fotografier eller tidningsurklipp kan bifogas)

DG REGIO kommer att publicera ett antal faktablad som beskriver Good Practice, och har här valt ut Tjärnö Centre of Excellence som ett sådant exempel som man vill presentera. Tillsammans med sekretariatet för Mål 2 Västra skickade vi in ett underlag till DG REGIOs publikation.

GU Journalen, 2006-04-11, Nya affärsidéer kläcks på Tjärnö

Samarbete skapar nätverk, Årsberättelse 2006, Naturvetenskapliga fakulteten, Göteborgs universitet.

Dessutom har följande artiklar publicerats med anknytning till Tjärnö och Tjärnö Centre of Excellence

1. Göteborgs Posten 1 april 2006, Havstulpaner kan lossna om man kör över 20 knop
2. DN 14 april 2006, Forskare testar hälsoläget på svenska koraller
3. DN 18 juni 2006, Nationalpark under ytan tar form.
4. Göteborgs Posten 21 juni 2006, Marin Nationalpark ett lyft för miljön.
5. Helsingborgs Dagblad, 4 juli 2006, Tiden rinner ut för fisket
6. Göteborgs-Posten, 4 juli 2006, Räddningsplan för svenskt fiske
7. di.se, 6 juli 2006, Ostron lyxgäster på Kosteröarna
8. Dagens Industri, 6 juli 2006, Ostron lyxgäster på Kosteröarna
9. Strömstads Tidning, 13 juli 2006, Miljöpartister besökte Tjärnö
10. Strömstads Tidning, juli 2006, Vill starta ostronodling på Koster
11. SvD, 31 juli 2006, Musslor ska äta upp fosfor i havet
12. Göteborgs-Posten, 25 juli 2006, Ostronodling ger nya jobb på Koster
13. Bohuslänningen, 2 augusti 2006, Ostron för 70 miljoner, Storsatsning ger Koster 25 nya jobb - målet är export
14. Näringsliv 24, 8 augusti 2006, Svenska ostron blir fransk delikatess
15. DN, 22 augusti 2006, Svenska ostron kan bli fransk lyx
16. SR P1 EKOT, 15 okt 2006, Hemkära torskar och sillar
17. Göteborgs-Posten, 3 nov 2006, Kräfter i egna fack från Sverige till Barcelona
18. Göteborgs-Posten, 21 dec 2006, GU positiva till havsmiljöinstitut
19. Svenska Dagbladet, 11 april 2007, Halv miljard satsas på Östersjön.

2007-04-30		Eva Marie Rödström
Datum	Underskrift	Namnförtydligande